

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528) [www. economy.nayka.com. ua](http://www.economy.nayka.com.ua) | № 12, 2018 | 27.12.2018 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2018.12.77](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.12.77)

УДК 657.22:005

*О. М. Панченко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри облік і оподаткування,
Запорізький національний технічний університет, м. Запоріжжя
В. М. Ждан,
магістр, Запорізький національний технічний університет, м. Запоріжжя*

МОДЕЛЬ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

*Olga Panchenko
PhD, Associate Professor, Department of Accounting and Taxation,
Zaporozhye National Technical University
Vira Zhdan
Master, Department of Accounting and Taxation,
Zaporozhye National Technical University*

A MODEL OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR THE STRATEGIC DEVELOPMENT OF THE ENTERPRISE

В сучасних умовах розвитку суспільства стратегічний розвиток будь-якого підприємства неможливий без обліково-аналітичного забезпечення. В даній статті доведено необхідність формування якісного обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства, яке повністю забезпечить інформацією всіх керівників для прийняття оптимальних управлінських рішень. Представлено визначення обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства. Охарактеризовано об'єкт, предмет, мету та інші характеристики системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства. Обґрунтовано складові системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства та їх рівні. Крім того в статті розроблена модель обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства. Наголошено на необхідності її розробки, досліджено всі її складові та визначено взаємозв'язок та взаємозалежність між ними. Також визначено сутність та мету стратегічного обліку, стратегічного аналізу та стратегічного контролю на підприємстві. Розкрито необхідність їх використання для досягнення конкурентних переваг, підвищення ефективності та прибутковості, досягнення головної стратегії та основних завдань підприємства.

In today's conditions of development of society, the strategic development of any enterprise is impossible without accounting and analytical support. This article proves the necessity of formation of qualitative accounting and analytical support of strategic development of the enterprise, which will fully provide information of all managers for making optimal management decisions. The definition of accounting and analytical support of strategic development of the enterprise by various domestic and foreign scientists is presented. The object, object, purpose

and other characteristics of the system of accounting and analytical support of strategic development of the enterprise are characterized. Conceptual approaches of accounting and analytical support of strategic management of enterprises are presented in the form of a scheme. The components of the system of accounting and analytical support of strategic development of the enterprise and their levels are substantiated. In addition, the article develops a model of accounting and analytical support for the strategic development of the enterprise. The necessity of its development is emphasized, all its components are explored and interconnection and interdependence between them are determined. The essence and purpose of strategic accounting, strategic analysis and strategic control at the enterprise are also defined. Considered necessary conditions for accounting and analytical support of strategic development of the enterprise was effective and rational. Within the framework of the research, accounting and analytical support for strategic development of the enterprise was provided with the definition of strategic accounting, strategic analysis, strategic control. The necessity of their use for achievement of competitive advantages, increase of efficiency and profitability, achievement of the main strategy and main tasks of the enterprise is revealed.

The implementation of the proposed measures for the formation of accounting and analytical support for the strategic development of the enterprise, presented in the article, will allow the management of the company to take the right managerial decisions.

Ключові слова: *стратегія, модель, розвиток, облік, контроль, аналіз.*

Keywords: *strategy, model, development, accounting, control, analysis.*

Постановка проблеми. В сучасних умовах функціонування кожне підприємство повинне мати чітко окреслену мету діяльності та стратегію розвитку, які будуть сприяти підвищенню прибутковості та ефективності діяльності суб'єктів господарювання. Втім стійкий розвиток підприємства прямо пропорційно залежить від рівня обліково-аналітичного забезпечення. Відсутність високоякісної системи обліково-аналітичного забезпечення на підприємстві призводить до прийняття невірних управлінських рішень, затримці досягнення поставлених завдань. Саме тому особливої актуальності набуває розробка моделі обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розробки моделі обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства займало увагу багатьох вчених та науковців. Особливий вклад зробили наступні вітчизняні та зарубіжні вчені: Савицька Г.В., Мних Є.В., Парасій-Вергуненко І.М., Галушка З.І., Кіндрацька Г. І., Пилипенко А. А., Бланк І.А., Соколов Я.В. Незважаючи на велику кількість наукових праць з теми дослідження, невирішеним залишається питання взаємоузгодження обліку, аналізу та контролю на підприємстві у єдину систему обліково-аналітичного забезпечення, що сприятиме стратегічному розвитку підприємства.

Мета статті. Метою статті є дослідження особливостей обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства та розробка моделі його впровадження, яка дозволить приймати стратегічно вірні управлінські рішення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Управління стійким розвитком та досягнення головної стратегії підприємства вимагає від управління формування ефективного та раціонально-оптимального обліково-аналітичного забезпечення. Адже стратегічний розвиток кожного підприємства безпосередньо залежить від вірної інтеграції та реалізації управлінських рішень. Прийняття вірних, з економічної точки зору, управлінських рішень неможливе без обліково-аналітичного забезпечення.

Шустрова П.В. зазначає, що ефективне управління і здійснення контролю за результатами господарської діяльності підприємства вимагає створення системи гнучкою і достовірної інформації. Системність, виражена стосунками суб'єктів і об'єктів управління в процесі реалізації функцій управління і формування забезпечує ці функції інформації, є однією з найважливіших характеристик обліково-аналітичного забезпечення управління. Інформаційна складова обліково-аналітичного забезпечення визначається широким спектром видів інформації, стадіями бізнес-процесів і, нарешті, різними підсистемами обліку, де найважливіша роль відводиться управлінському обліку [6, с. 154].

Нагірська К.Є. визначає обліково-аналітичне забезпечення, як стратегічний менеджмент на підприємстві, що являє собою інтегровану систему стратегічного обліку і стратегічного аналізу, яка систематизує інформацію для обґрунтування бізнес-стратегії, координації напрямів стратегічного розвитку підприємства, системної оцінки ефективності реалізації оперативного-тактичних і стратегічних управлінських рішень [1, с. 210].

Соколов Я.В. вважає, що обліково-аналітичне забезпечення – це система, яка базується на бухгалтерській інформації, включаючи оперативні дані, які використовуються для економічного аналізу, статистичної, технічної, соціальної та інших видів інформації [4].

Об'єктом системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства є всі господарські операції, що здійснює суб'єкт господарювання, в той час як предметом є сам процес стратегічного розвитку.

Система обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку має на меті формування якісної обліково-аналітичної інформації для прийняття обґрунтованих стратегічних управлінських рішень, які дозволять максимізувати отримані прибутки та досягнути поставлених цілей. Слід зауважити, що ця система виконує ряд функцій, а саме: облікову, аналітичну, контрольну, планову.

Рябенко Л.М. визначає наступні концептуальні підходи до побудови обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління, представлені на рисунку 1.

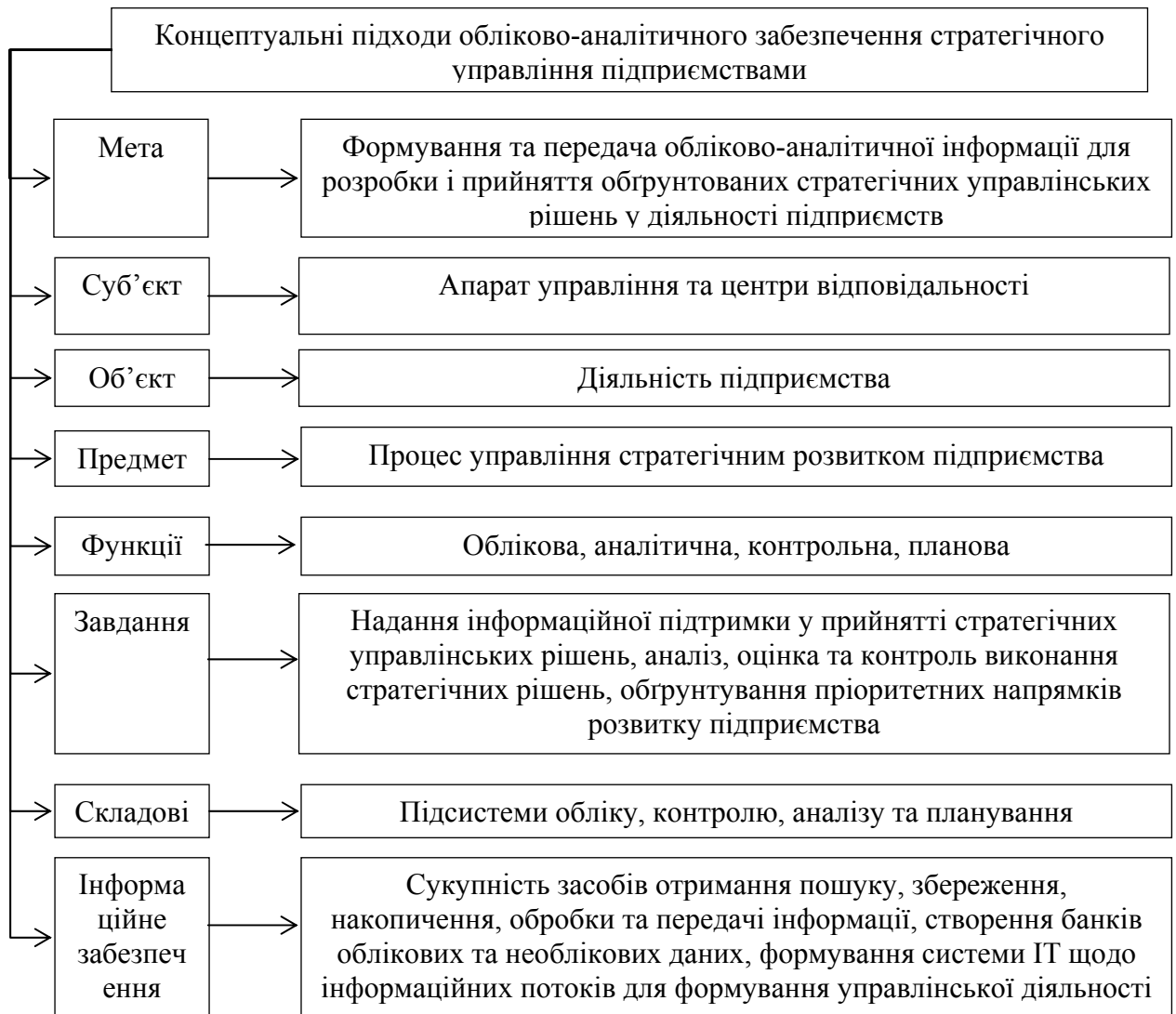

Рис. 1. Концептуальні підходи до побудови обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління [3, с. 210]

Управління економічними процесами, що здійснюються підприємствами під час проведення фінансово-господарської діяльності, неможливе без створення інформаційних умов функціонування системи, забезпечення необхідною інформацією, включення в систему засобів пошуку, зберігання, накопичення, передачі, обробки інформації та формування інформаційної бази даних. Підприємства, які не мають змоги автоматизувати всі ці процеси в рамках єдиної системи, втрачають можливість використання стратегічного обліку та аналізу.

Система обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства дає змогу відстежувати та досягати виконання планів щодо виробництва та збуту продукції, відповідати фактичних витрат нормативним, забезпечувати ефективне використання основних засобів та предметів праці, зростання продуктивності праці, підвищення результативності всіх фінансово-економічних показників.

Складовими системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства є:

облік, аналіз і контроль. Кожна із підсистем має різні рівні використання, а саме:

- оперативний (поточний);
- управлінський;
- фінансовий;
- стратегічний.

Для того, щоб обліково-аналітичне забезпечення стратегічного розвитку підприємства було ефективним мають дотримуватись наступні умови:

- інформація обліково-аналітичного забезпечення має використовуватися для аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища;
- інформація обліково-аналітичного забезпечення має використовуватися керівниками всіх рівнів;
- отримана та оброблена інформація має бути вірною та невикривленою;
- інформаційні дані сформовані у бази даних мають бути захищені від втручання зовнішніх користувачів;
- за пред'явлення та формування невірної інформації службовці мають нести відповідальність.

Таким чином, можна зробити висновок, що обліково-аналітичне забезпечення стратегічного розвитку підприємства – це система, яка поєднує в собі облік, аналіз та контроль господарської діяльності, які взаємодіють між собою та є взаємозалежними через дані щодо господарських операцій. Крім того це система яка через інформаційні потоки дозволяє впливати на управлінські рішення та робить їх більш ефективними.

На думку В.В. Репіна та В.Г.Єліферова методика моделювання та аналізу бізнес-процесів є одним із найважливіших інструментів, що використовуються у сучасних умовах для підвищення ефективності бізнесу. Дані науковці модель управління розглядають як теоретично сформовану сукупність уявлень про те, як виглядає система управління, як вона впливає на об'єкт управління, як адаптується до змін у зовнішньому середовищі, щоб керована організація могла домагатися поставлених цілей, стійко розвиватися і забезпечувати свою життєздатність [2, с. 10].

Головна мета розробки моделі обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства — спрощення інформаційних потоків всередині системи, її полегшення, усунення малоефективних її елементів. Крім того важливою метою реалізації концептуальних підходів до розробки моделі обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку є використання всіх можливостей як всередині, так і ззовні підприємства, для досягнення головної його стратегії.

Прогнозування стратегічного розвитку та впровадження ефективного стратегічного управління представляє собою встановлення цільових параметрів майбутнього розвитку та їх досягнення, шляхом формування та використання інформаційної бази для прийняття раціональних та оптимальних управлінських стратегічних рішень.

Розробка ефективної моделі обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства дозволяє користувачам та керівникам отримати інформаційну підтримку у прийнятті управлінських рішень, здійснювати моделювання та прогнозування ефективності рішень щодо стратегічного розвитку підприємства.

Ефективна модель обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства представлена на рисунку 2.

Рис. 2. Модель обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства

З представленого рисунку бачимо, що модель обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства має включати оцінку внутрішнього та зовнішнього середовища. Крім того, формування обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства здійснюється за допомогою обліку, аналізу та контролю на наступних рівнях: оперативному, управлінському, фінансовому, стратегічному.

Кожне підприємство здійснює свою діяльність у відкритих ринкових умовах функціонування, що значить наявність великої кількості інших підприємств, що здійснюють виробництво такої самої продукції,

надають ті самі послуги. В умовах такої конкурентної боротьби, кожне підприємство намагається максимально адаптуватися до умов функціонування, щоб отримати конкурентні переваги, які дозволяють суб'єктам господарювання більш швидко розвиватися. Одним із шляхів цього досягнення є використання різних методів стратегічного обліку, стратегічного аналізу та стратегічного контролю.

Стратегічний облік представляє собою інформаційне забезпечення прийняття стратегічних рішень на основі даних не лише внутрішнього оточення, а й зовнішнього. Саме врахування даних зовнішнього оточення у стратегічному обліку, відрізняє його від традиційного. Стратегічний облік не регламентується законодавством України та діє на основі внутрішніх нормативних актів кожного підприємства окремо.

Стратегічний аналіз – це така система дослідження внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування підприємства, яка дозволяє мати об'єктивну інформацію щодо стану підприємства на ринку, його конкурентоспроможність, ефективність та відповідність продукції вимогам суспільства. Стратегічний аналіз включає в себе пошук, розробка та вибір альтернативних варіантів розвитку підприємства.

Стратегічний контроль – це особливий вид управлінської діяльності, який передбачає нагляд, оцінку, аналіз, моніторинг стратегічного управління. Метою стратегічного контролю є забезпечення поставлених завдань, стратегічних цілей. Стратегічний контроль є заключним етапом контролю, включає моніторинг дотримання не лише економічних нормативів, а й технічних, якісних, організаційних, трудових та інших.

Важливим компонентом обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства є використання Міжнародних стандартів фінансової звітності та методики аналізу фінансової звітності, побудованої на їх основі. Аналіз фінансової звітності включає в себе розрахунок різних коефіцієнтів, що характеризують різні рівні управління підприємством, в тому числі: рентабельність, прибутковість, фінансова стійкість та автономність, оборотність, ділова активність та інше.

Висновки. Отже, можна зробити висновок, що обліково-аналітичне забезпечення стратегічного розвитку підприємства – це така система, що базується на даних бухгалтерського обліку, враховує отриману аналітичну інформацію, яка надходить до нього відповідно до здійснених господарських операцій, дозволяє контролювати всі господарські операції, за рахунок чого допомагає досягати головної мети та стратегії розвитку. Система обліково-аналітичне забезпечення стратегічного розвитку підприємства включає в себе наступні підсистеми: облік, аналіз, контроль. Моделювання бізнес процесів, в тому числі стратегічного розвитку підприємства, дозволяє підвищити ефективність діяльності суб'єктів господарювання. Вдосконалення моделі обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку та пристосування її до особливостей діяльності підприємств різних сфер господарювання, має високе теоретичне та практичне значення, тож має й надалі вивчатися та аналізуватися.

Література.

1. Нагірська К.Є. Обліково-аналітичне забезпечення вибору стратегії підприємства: систематизація наукових поглядів / К. Є. Нагірська // Економічні науки. Серія: «Облік і фінанси», 2015. – № 12. – С. 206-215.
2. Репин В.В. Процессный подход к управлению. Моделирование бизнес-процессов / В. В. Репин, В. Г. Елиферов. – М.: Манн, Иванов и Фербер, 2013. – 544 с.
3. Рябенко Л.М. Особливості обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами/ Л.М. Рябенко// Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – №12. – С.207–212.
4. Соколов Я. В. Бухгалтерский управленческий учет: от истоков до наших дней. –М.: Аудит: ЮНИТИ, 2009.- 213 с.
5. Стратегічний менеджмент; учебник В.Н. Парахина, Л.С. Максименко, С.В. Панасенко. – М.:КНОРУС, 2011. – 496с.
6. Шустрова П.В. Обліково-аналітичне забезпечення прийняття стратегічного управлінського рішення / П.В. Шустрова // Молодий вчений. - 2014. - №4. - С. 154-157.

References.

1. Nagirska K.Ye. (2015), “Accounting and analytical support for the choice of enterprise strategy: systematization of scientific views”, *Ekonomichni nauky*, no. 12, pp. 206-215.
2. Repin V.V. and Yeliferov V.G. (2013) *Protsessnyj podkhod k upravleniyu. Modelyrovanye byznes-protsessov* [Process approach to management. Modeling of business processes], Mann, Yvanov y Ferber, Russia, Moscow.
3. Ryabenko L.M. (2015). “Features of accounting and analytical support of strategic management of agricultural enterprises”, *Naukovyj visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu*. no. 12, pp. 207-212.
4. Sokolov Ya.V. (2009), *Bukhhalterskyj upravlencheskyj uchet: ot ystokov do nashykh dnei* [Accounting management accounting: from the sources to the present], Audit, Russia, Moscow
5. Parahina V.N., Maksimenko L.S. and Panacenko S.V. (2011) *Strategicheskij management* [Strategic management], Knorus, Moskva, Russia.

6. Shystrova P.V. (2014), "Accounting and analytical support for making a strategic management decision", *Molodyj vchenyj*, no. 4, pp. 154-157.

Стаття надійшла до редакції 26.11.2018 р.